

Vestfold fylkeskommune
Postboks 1213 Trudvang
3105 TØNSBERG

Saksbehandler, innvalgstelefon

Astrid Lie Olsen, 33372321

Uttalelse til høring og offentlig ettersyn av forslag til Vestfoldplanen – regional planstrategi for Vestfold 2024–2028

Vi viser til oversendelse fra Vestfold fylkeskommune datert 04.07.2024.

Saken gjelder

Saken gjelder høring og offentlig ettersyn av forslag til Vestfoldplanen - regional planstrategi for Vestfold fylkeskommune for perioden 2024-2028. I henhold til plan- og bygningsloven § 7-1 skal regional planmyndighet minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide en regional planstrategi i samarbeid med kommuner, statlige organer, organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet. Planstrategien skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til langsiktige utviklingsmål og hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging.

Rollen til Statsforvalterens fagavdelinger

Statsforvalterens fagavdelinger skal med hjemmel i plan- og bygningsloven § 3-2 påse at planer ikke er i strid med nasjonale og viktige regionale interesser innen miljøvern, klima, landbruk, samfunnsikkerhet, folkehelse, barn og unges interesser og gravplasser.

Fagavdelingens vurderinger

Statsforvalteren vurderer forslaget til regional planstrategi som meget godt. Det er oversiktlig, tydelig og relevant. De regionale utviklingstrekkene og utfordringene er gjort godt rede for, og kunnskapsgrunnlaget fremstår solid. Det er bevissthet om Vestfold som et fylke med små arealer, men store verdier. Fylkesmålene og hovedmålene er svært gode. Bærekraftsdimensjonene og *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027* (heretter *Nasjonale forventninger*) er lagt til grunn for planen. I oversendelsesbrevet spørres det om planforslaget svarer på hovedutfordringene i fylket. Etter vårt syn har man lyktes godt med dette. Vestfoldplanen framstår som et godt grunnlag for fylkeskommunens videre arbeid.

Bruken av parametere

For hvert hovedmål er det angitt parametere for å følge med på utviklingen i fylket. Dette kan være et godt grep, men det er noen uklarheter knyttet til bruken av parametere. Det kunne vært konkretisert et klarere mål for bruken av dem, utover å «følge med på utviklingen i fylket». Skal de f.eks. brukes for å vurdere måloppnåelse? For flere av parametere er det uklart hva som er ment eller hvordan de skal måles (eks: «biologisk mangfold i Oslofjorden», «sirkulærøkonomi i næringslivet», «energieffektivisering», «antall truede naturtyper og arter»). Parametere er viet en del plass i planstrategien, og kunne med fordel framstått som et tydeligere verktøy.

Grensesnittet mellom planer

Det er planlagt å revidere *Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA)* og *Regional plan for klima og energi*, samt å utarbeide en ny *Regional plan for temaet areal- og kraftkrevende virksomhet*. Dette er alle positive grep. Det blir samtidig viktig å være bevisst på grensesnittet mellom planene, og å unngå både unødvendig overlapp og at planene står i motstrid til hverandre.

I beskrivelsen av RPBA står det bl.a. at klima, energi og natur bør løftes på et overordnet nivå i revidert plan, og at man skal se på hvordan hensynet til behov for utvikling skal balanseres mot vern av arealer. I beskrivelsen av den nye planen for areal- og kraftkrevende virksomhet står det at kraftbehov må balanseres med vern av arealer, og at arealbruk og lokalisering skal sees i sammenheng med krafttilgang og etablering av fornybar energiproduksjon. Kunnskapsinnhenting og dialog skal skje samlet med Klima- og energiplanen. Denne skal på sin side fokusere på bl.a. produksjon av fornybar energi, om enn spesielt innen fylkeskommunens egen virksomhet. Ut ifra beskrivelsene framstår det som planene har stort potensiale for å overlappe, og det bør tidlig tydeliggjøres hva som er fokusområde for og mål med den enkelte plan, og hvordan de skal forholde seg til hverandre.

I tillegg har fylkestinget fattet et verbalvedtak om arealnøytralitet, og det bør avklares hva dette betyr i praksis, og betydningen for arbeidet med særlig RPBA og planen for areal- og kraftkrevende virksomhet. Her er også forholdet og samspillet mellom fylkeskommunen og kommunene viktig. Vi minner om at regjeringen legger stor vekt på det lokale selvstyret og kommunens rolle som planmyndighet.

Videre er det foreslått å lage en *Regional plan for mobilitet*, som skal erstatte seks regionale planer og strategier. Det framstår som et godt grep å samle mobilitetsplanene på denne måten. I oversendelsesbrevet spørres det om det er noen temaer som bør vektlegges spesielt i planen. Vi oppfordrer til at det fokuseres på tilrettelegging for og økt bruk av kollektivtransport, sykkel og gange, jf. forventning nr. 51 i *Nasjonale forventninger*. Samtidig blir det da viktig å være bevisst på grenseoppgangen mot RPBA, der de nye statlige planretningslinjene for arealbruk og *mobilitet* må innarbeides.

Det vises i oversendelsesbrevet til at store planarbeid med tilgrensende tematikk vil foregå parallelt, og spørres hvordan fylkeskommunen kan legge til rette for en god medvirkningsprosess knyttet til planarbeidene. Vi anbefaler tidlig medvirkning med kommuner og Statsforvalter, og i flere runder. Å tidlig klargjøre og få innspill på fokusområde og mål med de ulike planene, og grensesnittet mellom dem, blir viktig. Det er nødvendig å tidlig skape forståelse for hva den enkelte plan skal være og oppnå, for at det skal være mulig å komme med gode innspill. Virkemiddelbruken i den enkelte plan vil også være viktig her. Medvirkning på de ulike stadiene i planarbeidet bør ideelt skje samtidig for de relaterte planene, slik at de kan sees i sammenheng.

Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA), Regional plan for temaet areal- og kraftkrevende virksomhet og Regional plan for klima og energi

Våre innspill til disse planene henger tett sammen, og vi behandler dem derfor her samlet. Regjeringen har store forventninger på dette feltet, jf. forventning nr. 45 i *Nasjonale forventninger*, der det blant annet heter at «omstillingen til lavutslippssamfunnet og bidrag til oppnåelse av klima- og miljømålene prioriteres gjennom arealplanlegging som reduserer utslipp, arealbeslag og transportbehov».

Vi ser svært positivt på at RPBA skal rulleres, jf. også regjeringens forventning nr. 50 og 51. I dette arbeidet vil det være viktig å innarbeide de nye statlige planretningslinjene for arealbruk og mobilitet, som har vært på høring, men som foreløpig ikke er vedtatt. For den nye regionale planen for klima og energi viser vi til nye statlige planretningslinjer for klima og energi, som også har vært på høring, men ikke er vedtatt, og som må inkorporeres i planarbeidet.

I et fylke med små arealer og lav kraftproduksjon framstår det som et godt grep å sette særlig fokus på areal- og kraftkrevende virksomhet. Vi forstår det slik at denne planen også skal ta for seg etablering av anlegg for fornybar kraftproduksjon, og dette kunne med fordel vært tydeliggjort ved å ta dette inn i tittelen på planen. Vi ser fornybar kraftproduksjon som en stor arealbruksutfordring i Vestfold, der det kommer stadig flere søknader om etablering av solkraftverk. Disse er svært arealkrevende, og planlegges i hovedsak på karbonrike arealer (skog). Dilemmaer knyttet til energi, klima og natur blir et viktig tema i planen. For øvrig har Rogaland fylkeskommune utarbeidet en regional plan for grønn industri som det kan være relevant å hente noe inspirasjon fra. [Regionalplan for grønn industri - Rogaland fylkeskommune \(rogfk.no\)](http://rogfk.no)

Vi vil framheve noen viktige temaer på dette feltet, som avhengig av grensesnittene kan være aktuelle både i RPBA og i *Regional plan for temaet areal- og kraftkrevende virksomhet*, eventuelt også klima- og energiplanen.

Regjeringen forventer at «det legges til rette for tilstrekkelige næringsarealer med minst mulig negative konsekvenser for klima, miljø og samfunn. Næringsarealer planlegges med et regionalt perspektiv, og energibruk, krafttilgang, gjenbruk og mer effektiv utnyttelse av eksisterende næringsarealer og infrastruktur inngår i planvurderingene» (forventning nr. 34). Arealkrevende næringsvirksomhet er en stor utfordring i Vestfold, og det er behov for et regionalt perspektiv for å finne de samlet sett mest egnede arealene til dette. Kraftkrevende virksomhet og krafttilgang er også et viktig fokus i et slikt arbeid. Tilsvarende er det behov for et regionalt perspektiv på egnede arealer til fornybar energiproduksjon med minst mulig negative konsekvenser, der nærhet til kraftkrevende næring også er et moment, jf. forventning nr. 32.

Et viktig fokus må være muligheten for fortetting og transformasjon av eksisterende næringsområder og andre opparbeidede arealer, jf. forventning nr. 49, og å identifisere tilgjengelige egnede «grå arealer» for solkraft og annen produksjon av fornybar energi. Solkraft og grå arealer kan gjerne fremheves som et eget tema. Tilgjengelige og egnede grå arealer for næring og kraftutbygging bør identifiseres og vurderes ut fra et regionalt perspektiv.

Vi understreker at regjeringen forventer at arealbeslag reduseres (forventning nr. 45), at nedbygging av karbonrike arealer unngås så langt som mulig (nr. 48) og at bl.a. viktig naturmangfold, friluftsområder, grønnsstruktur og landskap sikres i planleggingen (nr. 53), samt at det sikres god balanse mellom fornybar energi og miljøhensyn (nr. 32). Det er derfor helt nødvendig å finne løsninger som reduserer naturtap og arealbeslag når det gjelder arealkrevende næringsvirksomhet og utbygging av fornybar energi.

I revisjonen av RPBA blir det videre viktig å se på de langsiktige utviklingsgrensene (LUG), og vurdere disse opp mot bl.a. et innskjerpet jordvern og et stort nytt kunnskapsgrunnlag om naturmangfold knyttet til Miljødirektoratets kartlegging av naturtyper i store deler av Vestfold. Det kan vurderes om det er tiltak i Oslofjordplanen og regional vannforvaltningsplan som kan følges opp gjennom RPBA. Det er listet opp gode og relevante temaer til RPBA på s. 35 i Vestfoldplanen. Vi minner også om at regjeringen i forventning nr. 49 forventer at også fortetting og transformasjon av boligområder vurderes før nye, større utbyggingsområder settes av og tas i bruk. Arbeidet med RPBA bør også sees opp mot regjeringens forventning om planvask (nr. 47), og arbeidet med planvask som foregår i flere kommuner.

Vi viser ellers til regjeringens forventning nr. 37 om at lokalisering og arealer til havner og sjøtransport bør vurderes i et regionalt perspektiv, nr. 42 om at fylkeskommunene bør legge til rette for omlegging til en mer sirkulær økonomi, og nr. 46 om tilrettelegging for energieffektivisering og fleksibel energibruk i næringsliv, husholdninger og offentlige bygg.

Masseforvaltning

I *Nasjonale forventninger*, forventning nr. 44, står det blant annet at «helhetlig masseforvaltning avklares i regionale og kommunale planer». Det er positivt at massehåndtering og deponier er særskilt nevnt som et tema i revidert RPBA. Vi ser at massehåndtering og arealer til massedeponier er en utfordring, og at det er behov for et regionalt helhetsblikk på denne problemstillingen.

Vi minner også om forventning nr. 43: «Viktige mineralforekomster sikres i regionale og kommunale planer, og utvinning avveies mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser».

Naturmangfold

Vi ser svært positivt på at ivaretagelse av natur er fremhevet i fylkesmål nr. 3, og at det er fokus på arealbruksendringer som den viktigste årsaken til tap av naturmangfold. Det pekes på at Vestfold har noen av landets mest artsrike områder og mye verdifull natur. Her kunne det gjerne vært nevnt noe om hvilke typer naturverdier som kjennetegner Vestfold, f.eks. edelløvskog, særlig bøkeskog, og marine våtmarksområder, eller Færder nasjonalpark.

Landbruk

19,5 % av arealene i Vestfold er dyrka jord. Dette er den høyeste andelen jordbruksareal av alle fylker i landet. I tillegg er jordkvaliteten god, og klimaet gunstig for dyrking. Det er redegjort for fylkets landbruksverdier under kapittelet om natur, Oslofjorden og klima, men vi savner landbruk som tema under kapittelet om verdiskaping. Landbruket med tilhørende næringsmiddelindustri er også viktig for verdiskapingen i fylket.

Jordvernet er kraftig innskjerpet i løpet av de siste årene, og Statsforvalterens landbruksavdeling forventer at omdisponering av dyrka og dyrkbar jord unngås. I *Nasjonale forventninger* fremhever regjeringen at fylkeskommuner og kommuner skal bidra til å styrke jordvernet i tråd med ny jordvernstrategi, og bidra til at driften av jordbruksarealene opprettholdes (forventning nr. 68). I lys av Vestfolds særstilling når det gjelder jordbruksarealer, kunne jordvern med fordel vært viet noe mer oppmerksomhet i planstrategien.

I regjeringens forventning nr. 70 heter det at «for å redusere omdisponeringen av dyrka jord, bør en jordvernstrategi vurderes utarbeidet som del av den overordnede regionale og kommunale planleggingen». Vi anbefaler at det utarbeides en jordvernstrategi for Vestfold. Dette burde vært

vurdert i planstrategien, jf. forventning nr. 70. En annen viktig problemstilling i Vestfold er å utnytte alle arealer i effektiv jordbruksdrift, inkludert mindre arealer som det kan være utfordrende å drive.

Regionalt næringsprogram for landbruk skal erstattes av *Regional strategi for landbruket*. Det er positivt at det prioriteres å revidere denne planen. Arbeidet er i gang, og godt forankret i partnerskap landbruk. Vestfoldplanen kan gjerne synliggjøre denne planen i større grad, og redegjøre for målet med planen, hva den skal inneholde og hva det skal satses på.

Samfunnssikkerhet

Statsforvalterens beredskapsstab ser positivt på at samfunnssikkerhet er fremhevet som et eget tema, i tråd med *Nasjonale forventninger*, der samfunnssikkerhet og beredskap for første gang har fått et eget kapittel. Det er positivt at det er fremhevet på hvilke egne områder fylkeskommunen har beredskapsansvar. Egenberedskap i befolkningen er også et tema som kunne ha vært nevnt. Det kunne gjerne vært lenket til [oppdatert FylkesROS](#)

Oslofjorden og strandsonen langs sjøen

Oslofjorden er i kritisk dårlig tilstand, og det er en prioritert nasjonal interesse å forbedre situasjonen. I *Nasjonale forventninger* forventer regjeringen at «fylkeskommunene og kommunene i Oslofjordens nedbørsfelt følger opp helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord i arealplanleggingen». Vi ser svært positivt på at Oslofjorden er fremhevet spesielt i fylkesmål nr. 3 («Vestfold er et fylke som tar vare på natur, Oslofjorden og klima»), og at det har et eget hovedmål («Sikre en ren Oslofjord»). Det er redegjort godt for utfordringene som truer fjorden, og *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* er trukket fram.

På s. 28 står det at «gjennom samordnet og effektiv bruk av virkemidler, legger Vestfold fylkeskommune til rette for å gjennomføre tiltakene i tiltaksplanen og bedre forholdene i Oslofjorden». Det kunne gjerne kommet tydeligere fram hva disse virkemidlene og tiltakene er, og hvordan de skal følges opp på områder der fylkeskommunen er medansvarlig.

Nedbygging i strandsonen er et av temaene i Oslofjordplanen. Strandsonen i Vestfold er under stort press. Det er positivt at arbeidet med å revidere *Regional plan for kystsonen i Vestfold* blir videreført.

Vannforvaltning

Det er redegjort godt for utfordringene i Oslofjorden, men vi kan ikke se at det er skrevet om utfordringene i ferskvann. Vestfold er et fylke med store eutrofiproblemer i svært mange av ferskvannsføremåstene. Vestfold er blant de områdene i Norge som har størst utfordringer med altfor høye tilførsler av næringsstoffer til vassdragene (og Oslofjorden). Dette er en utfordring både for drikkevannsforsyning, friluftsliv (bading, fiske, rekreasjon) og for naturmiljøet generelt. Det er behov for [omfattende miljøtiltak](#).

Regional plan for vannforvaltning i Vestfold og Telemark vannregion er nevnt, men det kunne med fordel vært skrevet noe om hvordan det jobbes med denne, og tiltakene i planen som må gjennomføres for å bedre vannkvaliteten i fylket. Fordi hele fylket ligger innenfor Oslofjordens nedbørsfelt, er dette også svært viktige tiltak for å bidra til en renere Oslofjord.

Med hilsen

Grethe Helgås (e.f.)
direktør

Astrid Lie Olsen
plansjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Norges vassdrags- og energidirektorat
Mattilsynet
Statens vegvesen - Transport og samfunn
Kystverket sørøst

Postboks 5091 Majorstua
Postboks 383
Postboks 1010 Nordre Ål
Postboks 1502

0301 OSLO
2381 BRUMUNDDAL
2605 LILLEHAMMER
6025 ÅLESUND